

Правові аспекти державного регулювання іноземного інвестування в Україні

Новікова Л.В.

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри міжнародних відносин,
міжнародної інформації та безпеки
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Чернишова Л.О.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародної економіки
Харківського державного університету харчування та торгівлі

У статті розглянуто особливості розвитку іноземного інвестування в Україні, виявлено та згруповано основні недоліки вітчизняного правового механізму державного регулювання інвестиційної діяльності, проаналізовано досвід іноземного інвестування в різних країнах світу. З метою гармонізації українського інвестиційного законодавства та його адаптації до норм міжнародного права запропоновано систему заходів, яка сприятиме структурним зрушенням в інвестиційній сфері та стимулюватиме залучення іноземних інвестицій в країну.

Ключові слова: правове регулювання, іноземні інвестиції, міжнародне інвестиційне право, інвестиційний клімат, інвестиційне законодавство.

Новікова Л.В., Чернышова Л.А. ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ИНОСТРАННОГО ИНВЕСТИРОВАНИЯ В УКРАИНЕ

В статье рассмотрены особенности развития иностранного инвестирования в Украине, выявлены и сгруппированы основные недостатки отечественного правового механизма государственного регулирования инвестиционной деятельности, проанализирован опыт иностранного инвестирования в различных странах мира. С целью гармонизации украинского инвестиционного законодательства и его адаптации к нормам международного права предложена система мероприятий, способствующая структурным сдвигам в инвестиционной сфере и стимулирующая привлечение иностранных инвестиций в страну.

Ключевые слова: правовое регулирование, иностранные инвестиции, международное инвестиционное право, инвестиционный климат, инвестиционное законодательство.

Novikova L.V., Chernyshova L.O. LEGAL ASPECTS OF FOREIGN INVESTMENT STATE REGULATION IN UKRAINE

The article considers the peculiarities of the development of foreign investment in Ukraine, identifies and groups the main shortcomings of the domestic legal mechanism of state regulation of investment activity, analyzes the experience of foreign investment in different countries of the world. In order to harmonize the Ukrainian investment legislation and its adaptation to the norms of international law, a system of measures is proposed that will promote a structural shift in the investment sphere and will stimulate the attraction of foreign investments into the country.

Keywords: legal regulation, foreign investments, international investment law, investment climate, investment legislation.

Постановка проблеми у загальному вигляді. В умовах глобалізації національний економічний розвиток залежить від конкурентоздатності законодавства у створенні дієвих механізмів забезпечення, з одного боку, вільного руху капіталів, з другого боку, захисту національних інтересів. Сприятливий клімат для іноземних інвестицій також є важливою умовою розвитку економіки України та її участі в міжнародних господарських зв'язках. У зв'язку з цим питання міжнародного інвестиційного співробітництва викликають особливий інтерес.

Інвестиційна модель економіки України містить елементи та засоби, необхідні в сучасних умовах для усунення диспропорцій у господарсько-правовому регулюванні інвестиційних відносин, однак необхідний їх дієвий механізм [1].

Слід зазначити, що приплив іноземних інвестицій в Україну останніми роками значно зменшився, що зумовлено політичною та економічною нестабільністю в державі, а також відсутністю ефективного правового захисту та гарантій для іноземних інвесторів. Останнє викликано недосконалістю та невід-

повідністю чинного вітчизняного законодавства принципам і вимогам, які задекларовано в міжнародних нормативно-правових актах та міжнародних договорах. Тому проблеми співвідношення міжнародного й національного законодавства із захисту іноземних інвестицій є актуальними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблемам правового регулювання захисту іноземних інвестицій присвячені праці таких відомих вітчизняних і зарубіжних учених, як Д. Мілера, П. Самуельсона, С. Фішера, Д. Хікса, Р. Холта, С. Шмідта, Д. Карро, П. Жюяра, П. Мачлински, П. Нортон, А. Парри, Я. Паульссона, Дж. Шварценбергера, А. Фотураса, Г. Бірмана, С. Брю, Д. Дарнінга, Б. Данилишина, О. Дацій, А. Пересади, О. Решевця, М. Чумаченко, Г. Белінської, І. Бланка, В. Гриньової, К. Єрмілова, С. Захаріна, С. Завгороднікова, В. Любімова, Ю. Раделицького, І. Рісіна, Р. Рубан, І. Сазонця, Б. Солнік, В. Шарпа, О. Шубеляка та ін. Основна увага цих учених була спрямована на аналіз заходів щодо залучення іноземних інвестицій. Водночас питання світового досвіду регулювання іноземних інвестицій та застосування його в Україні потребують подальшого дослідження.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз стану та основних недоліків правового регулювання вітчизняної інвестиційної сфери, визначення заходів вдосконалення регулювання іноземного інвестування в Україні, враховуючи зарубіжний досвід.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відкритість економіки держави передбачає її інтеграцію в той або інший регіональний союз і є початковим етапом участі в процесі глобалізації. Так, відкритість України у межах регіональної міждержавної інтеграції є

важливою особливістю її раціональної макро-економічної політики, що має як позитивні, так і негативні наслідки для держави. З одного боку, це злиття економічних процесів у світовому масштабі, в результаті якого формується новий транснаціональний системний рівень економіки з відповідними закономірностями правового регулювання, а з іншого – регулювання економічних відносин здійснюються адміністративними методами. Так, Міжнародний валютний фонд після надання кредитів Україні директивно визначає програму дій уряду нашої держави.

Для України проблема пошуку шляхів розв'язання інтеграційних викликів має особливо важливий характер. Вирішення цих питань в Україні можливо лише за умови мобілізації та ефективного спрямування значних інвестиційних ресурсів у розбудову промислового комплексу, який має стати рушійною силою економічного зростання в країні [8].

Так, за даними Держстату у 2016 році в економіку України іноземними інвесторами вкладено 4405,8 млн. дол. США прямих інвестицій (акціонерного капіталу) проти 3763,7 млн. дол. США у 2015 році. Обсяг залучених з початку інвестування прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) в економіку України на початок 2017 року становив 37655,5 млн. дол. США (рис. 1). Вкладені інвестиції спрямовувалися здебільшого у розвинені сфери економічної діяльності, а саме: установи та організації, що здійснюють фінансову та страхову діяльність – 10324,4 млн. дол. США та підприємства промисловості – 9550,2 млн. дол. США [7].

Наведені статистичні дані характеризують незначне зростання обсягу іноземних капіталовкладень у 2017 році порівняно з

Рис. 1. Обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку України, млрд. дол. США

Джерело: складено авторами на основі даних [7]

попереднім періодом, однак їх об'єм залишається значно нижчим за обсяг інвестування у 2013 році.

Ситуація із залученням інвестицій в українську економіку – як внутрішніх, так і зовнішніх – критична, інвестори не мають впевненості у захищеності та прибутковості своїх інвестицій, що зумовлено стресовими трансформаціями соціально-економічного та політичного середовища, недосконалістю національного законодавства, розгортанням бойових дій на Сході України, анексією Російською Федерацією Автономної Республіки Крим. На разі існує нагальна потреба в створенні платформи для взаємодії влади та інвесторів.

Розвиток іноземного інвестування обумовлюється інвестиційним кліматом держави. В Україні за висновками експертів у 2017 році виявлено наступні чинники, що знижують інвестиційну привабливість країни: вирішення проблем із неплатоспроможністю, міжнародна торгівля, реєстрація власності, доступ до отримання кредитів, отримання дозволу на будівництво [10].

Для підвищення дієздатності механізмів забезпечення сприятливого інвестиційного клімату й формування основи збереження та зростання конкурентоспроможності вітчизняної економіки актуальним на сьогодні є питання удосконалення правової бази.

В Україні правовий режим інвестування визначається національним законодавством, яке складається з великої кількості нормативних актів. Відносини, пов'язані з іноземними інвестиціями в Україні, регулюються законами України «Про інвестиційну діяльність» [5], що спрямований на забезпечення рівного захисту прав, інтересів і майна суб'єктів інвестиційної діяльності незалежно від форм власності, а також на ефективне інвестування народного господарства України, розвиток міжнародного економічного співробітництва та інтеграції; «Про режим іноземного інвестування» [6], дія якого поширюється виключно на іноземних інвесторів і підприємства з іноземними інвестиціями; «Про зовнішньоекономічну діяльність» [4], Господарським кодексом України [2], яким регулюються особливості режиму іноземних інвестицій на території України (ст. 390-399), іншими законодавчими актами та міжнародними договорами України. Проте деякі важливі питання залучення іноземних інвестицій регулюються не лише зазначеним базовим законодавством, але й податковим, валютним, банківським, фінансовим, митним і земельним законодавством, правовими

актами про приватизацію, підприємництво, інноваційну діяльність, цінні папери та фондовий ринок, концесії тощо.

Аналізуючи роль національного інвестиційного законодавства в контексті взаємодії з міжнародним правом, слід зазначити, що національне законодавство істотно впливає на міжнародне інвестиційне право, шляхом забезпечення реалізації його положень через внутрішній правовий механізм. Положення інвестиційного законодавства, окрім свого основного завдання – правового регулювання іноземних інвестицій, виконує допоміжну функцію – конкретизації і регламентації виконання укладених країною міжнародних угод з питань інвестування [8, с. 16].

У зв'язку з цим виникає проблема внутрішнього інвестиційного законодавства, яке має вирішувати конфлікт між своїм завданням (розширити контроль над іноземними інвестиціями) та метою (залучити іноземні інвестиції та створити для них сприятливий режим).

Іншою проблемою національного інвестиційного права є неспроможність держави повністю врегулювати правові відносини та інтереси сторін інвестиційного процесу шляхом застосування лише внутрішнього законодавства. Причина криється у природі міжнародного інвестиційного процесу, складовою якого є іноземний елемент – іноземний інвестор. Крім того, суверенні повноваження держав обмежені їхніми державними кордонами [8, с. 16].

У міжнародному праві не підлягає сумніву наявність суверенного права держави регулювати діяльність іноземних інвесторів на своїй території. Проте ситуація з іноземним інвестором стає іншою, коли він фізично вже перебуває на території країни, яка приймає інвестиції, а тому користується правовим статусом і захистом відповідно до законодавства країни перебування; залишається суб'єктом права країни свого походження з усіма правами і обов'язками; користується захистом згідно з нормами міжнародного права [8]. Саме тому вдосконалення системи та принципів правового регулювання іноземного інвестування є вирішальним чинником пожевлення надходжень капіталу нерезидентів в Україну.

Недоліками нормативно-правового забезпечення інвестиційної діяльності в Україні є: неоднозначність тлумачення деяких положень нормативних документів, що призводить до правових колізій та необхідності вирішення спорів у судовому порядку; велика кількість законодавчих актів, які прямо чи опосеред-

ковано регулюють інвестиційну діяльність та пов'язані з нею зовнішньоекономічну, промислову, торговельну та інші види діяльності.

Національне законодавство у сфері регулювання інвестиційної діяльності нестабільне, нормативно-правова база зазнає постійних змін, оскільки в процесі її формування одні нормативно-правові акти приймаються, інші відміняються, або їх положення відображається в інших нормативно-правових актах.

Основними перешкодами для іноземних інвесторів в Україні залишаються відсутність гарантій прав власності, нестабільне податкове законодавство, значний корупційний тиск і валютні обмеження. У цій сфері ніяких позитивних змін за останні роки не відбувається.

Слід зауважити, що сучасна вітчизняна державна політика в сфері залучення прямих іноземних інвестицій характеризується відсутністю контролю за частками залучених інвестицій в розрізі сфер економічної діяльності, законодавчо встановленого переліку стратегічних галузей, безпечних порогів участі в них іноземного капіталу та відповідного механізму здійснення оцінки такої участі на передінвестиційному етапі. Відсутність стратегії вітчизняної інвестиційної політики та ефективних механізмів регулювання допуску іноземного капіталу призвели до його стихійного розподілу в різних сферах української економіки.

З метою гармонізації українського інвестиційного законодавства та його адаптації до норм міжнародного права необхідно ретельно переглянути правила доступу іноземних інвестицій та врахувати в державній інвестиційній політиці успішний світовий досвід іноземного інвестування.

Так, у США значний приплив іноземних інвестицій в економіку країни зумовлюють високі рівні ставок позикових відсотків, низькі показники інфляції та стабільний рівень цін. Урядом США були скасовані податки на дивіденди, що сплачуються іноземними власниками цінних паперів. Це сприяло розповсюдженню акцій серед іноземців. Законом про оподаткування у США гарантовано відсутність будь-якої дискримінації серед інвесторів, що стимулювало створення філій іноземними інвесторами у цій країні [9].

Федеральний уряд США проводить спеціальні програми із залучення іноземного капіталу урядами штатів. Ці програми включають різні системи пільгового кредитування та страхування іноземних інвестицій, можливість надання земельних ділянок для

будівництва промислових підприємств тощо. Умови надання пільг передбачають розміщення підприємств у певній місцевості, що пов'язано з потребою пропорційного розвитку галузей економіки в межах штатів. У США налічується 42 види діяльності, які вважаються стратегічними. Рада безпеки має право накласти вето на будь-яку угоду з інвестування, в якій вбачатиметься загроза безпеці та національним інтересам країни. Потенційні іноземні інвестори повинні повідомити про інвестування компетентний державний орган з управління та контролю за інвестиціями у стратегічні сектори економіки – Комітет з іноземних інвестицій [9].

Інтенсивному залученню іноземних інвестицій у Великобританії та Франції сприяють такі чинники: ефективна структурна перебудова та поліпшення економічної ситуації в країні, система оподаткування (відсутність податків на капіталовкладення в обладнання, зниження ставки податку на інвестиції в будівництво споруд), висока норма прибутку за рахунок порівняно низьких витрат на робочу силу, бажання іноземних фірм вийти на нові ринки збуту своїх товарів [9]. Однак з метою державної безпеки потенційні інвестори з-за кордону на здійснення капіталовкладень повинні отримати спеціальний урядовий дозвіл.

Заслуговує на увагу й досвід країн Східної та Центральної Європи у вирішенні проблем регулювання іноземних інвестицій. Аналіз сучасної практики інвестування Угорщини, Польщі, Чехії та Словаччини дає змогу виділити наступні загальні складові процесу правого управління та політики сприяння розвитку міжнародного інвестиційного співробітництва:

1. Іноземним інвесторам гарантується національний режим. Усі пільги доступні для будь-якого інвестора незалежно від його національної приналежності за умови відповідності інвестора певним вимогам [9].

2. Діяльність закордонних інвесторів дозволена практично у всіх сферах економіки. Дозволено купувати нерухомість, землю (за винятком земель сільськогосподарського призначення). Державами чітко фіксуються об'єкти, в яких частка іноземного інвестора не може складати 100%. Наприклад, в Угорщині до таких об'єктів належать: компанії, що входять до переліку стратегічних підприємств, деякі галузі промисловості, пов'язані з національною обороною, угорська авіалінія «Малев». У Польщі галузеві закони накладають обмеження на частку іноземного

інвестування у таких секторах, як повітряний транспорт (не більш 49%), радіомовлення та телебачення (не більш 33%). Іноземним інвесторам надається вільний доступ на внутрішні польські ринки, дозволено брати участь у процесі приватизації [9].

3. Існує диференціація податкових пільг для іноземних інвесторів залежно від рівня розвитку регіону. Наприклад, підприємства, розташовані в депресивних регіонах Угорщини (рівень безробіття перевищує 15%), повністю звільнені від сплати податку на прибуток терміном до 5 років за умови щорічного зростання продажів на 5% від обсягу інвестицій. У Словаччині податкові реформи, висококваліфікована робоча сила та державне стимулювання створили сприятливі умови, які є привабливими для відомих міжнародних компаній (Peugeot-Citroen, Hyundai, Kia Motors, Ford Motors, Volkswagen, Dell Computer Corporation, IBM, Lenovo, Sony, Samsung, US Steel, Tesco Stores SR). Мінімальна заробітна плата в Словаччині у 2015 р. становила 380 євро, середня – 825 євро. Економіка Словаччини на сьогодні демонструє найшвидше зростання в Центральній Європі [1]. Основні види заохочень, які використовуються у Польщі для стимулювання інвестиційної діяльності з іншими країнами, наведено у таблиці 1.

Останнім часом країни Центральної та Східної Європи все більше звертаються до найбільш розвинених країн світу в пошуках фінансування своєї економіки. Однак уряди цих країн (США, Японії, Німеччини) самі мають економічні труднощі, що обмежує їх можливості в наданні прямої допомоги.

Цікавим є досвід правового інвестиційного регулювання в Туреччині. Економічний ривок у цій країні розпочався з прийняттям у 2003 році Закону «Про прямі іноземні інвестиції», головним інструментом якого стали спеціальні інвестиційні зони, в яких діють особливі податкові режими та пільгові умови для ведення бізнесу. Таких зон у Туреччині близько 200, діляться вони на три види: технопарки, організовані промислові зони та вільні зони. Основна частина їх сконцентрована в історично сформованих індустріальних та наукових центрах. Інструментом стимулювання інвестицій також стало створення Асоціації іноземних інвесторів, яка представляє інтереси іноземних інвесторів у турецькому уряді, стежить за виконанням законів та інших нормативних актів, що регулюють інвестиційну діяльність. На сьогодні у Туреччині зареєстровано близько 30 тис. іноземних компаній [1].

Державне регулювання інвестиційної діяльності в Китаї здійснюється на основі Законів КНР «Про спільні підприємства з китайським

Таблиця 1

Види заохочень для стимулювання інвестиційної діяльності Польщі

Вид заохочення	Обсяг підтримки	Відповідальний орган влади
<i>Державні фінансові заохочення</i>		
Гранти на розвиток інфраструктури міста, села в зв'язку з інвестицією	До 50 % видатків на інвестицію	Міністерство економіки, праці і соціальної політики
Гранти на працевлаштування	До 4000 євро на одне створене робоче місце, але не більше 50 % двохрічних виплат на оплату праці нових працівників	
Гранти на перекваліфікацію	До 1150 євро на працівника	
Інвестиційні гранти	До 50 % від максимального рівня державної допомоги	
<i>Заохочення в сфері оподаткування</i>		
Податок з доходу юридичних (фізичних) осіб, що діють у спеціальній економічній зоні	- 50 % видатків на інвестиції - 50 % дворічних видатків на оплату праці нових працівників; - 40 % у шести воєводствах; - 30 % для Варшави і воєводства Мазовше	Адміністрація спеціальної економічної зони
Податок з нерухомості	Зменшення ставки податку або звільнення від сплати податку	Рада міста, села
Податок з транспорту	Зменшення ставки податку або звільнення від сплати податку	

Джерело: розроблено авторами за матеріалами [3]

та іноземним капіталом», «Про підприємства з іноземним капіталом» та іншими. З моменту вступу Китаю до СОТ у країні проводиться активна зміна законодавчої системи у сфері залучення інвестицій, захисту прав інвесторів відповідно до вимог СОТ. Такими позитивними змінами є: відкриття доступу для зарубіжних інвестицій у такі галузі, як телекомунікації, міське газопостачання, водопостачання; скасування положення, що зобов'язує іноземні підприємства віддавати пріоритет китайській сировині при виробництві готової продукції; розширення можливості для іноземних підприємців в оптовій торгівлі; розвиток інвестиційних зон, що надають значні податкові пільги та спрощення процедури сплати податків; створення відкритих приморських міст для іноземних інвесторів.

У цілому успіхи КНР у залученні прямих іноземних капіталовкладень пов'язані зі створенням на значній території країни сприятливого інвестиційного клімату, складниками якого є низька вартість робочої сили, надання права на порівняно дешеве користування землею, прийнятний рівень розвитку виробничої та соціально-побутової інфраструктури в районах пільгового інвестування, економічно виважена система оподаткування, преференційний міграційно-митний режим, сприятливе митне та валютне законодавство [9].

Китайське законодавство у сфері іноземних інвестицій наближене до міжнародних стандартів. Інвестиції ТНК зосереджені в капіталомістких і наукомістких галузях – мікроелектроніка, автомобілебудування, телекомунікації, приладобудування, фармацевтика, хімічна промисловість. У процесі проведення реформ Китай досяг значних успіхів у залученні іноземного капіталу в економіку країни, однак прямі іноземні інвестиції все ще мають нерівномірне регіональне розміщення.

Прикладом успішного залучення іноземних інвестицій також є Мексика. Спочатку прямі іноземні інвестиції залучалися в цю країну за рахунок низького рівня витрат на виробництво (низької вартості робочої сили) товарів, які потім успішно реалізувалися на американському ринку. Територія вздовж мексикансько-американського кордону швидко перетворилася на експортний плацдарм для великої кількості іноземних компаній, які постачали продукцію легкої промисловості, а також автомобільні та електронні компоненти в США. Мексиканська влада скористалася вигідним географічним положенням своєї країни та створила додаткові конкурентні

переваги для інвестицій у ті сектори, розвиток яких найбільшою мірою відповідав довгостроковим інтересам країни (легке машинобудування, споживчі товари, хімія та фармацевтика). Спочатку приплив іноземних інвестицій здійснювався здебільшого в регіони, які межують зі США, на сьогодні – інвестиції поширюються по всій країні. Одним з важливих спонукальних мотивів нарощення іноземного інвестування в Мексиці стало спрощення експортних вимог і рівні конкурентні умови порівняно з місцевими виробниками [1].

Проаналізувавши зміст основних елементів правового механізму державного регулювання іноземних інвестицій, можна зробити висновок про його неоднорідний вплив на економіку різних країн.

Світовий досвід формування системи регулювання міжнародної інвестиційної діяльності дає можливість виділити два підходи правового регулювання на національному рівні: перший – прийняття єдиного акта, який регулює допуск іноземного капіталу в економіку країни; другий – регулювання різних аспектів іноземної інвестиційної та підприємницької діяльності сукупністю правових актів.

У країнах з розвиненою економікою сформована економічна та політична ситуація забезпечує достатній захист іноземних інвестицій без спеціального законодавства. Чітка законодавча база в цих країнах гарантує відсутність дискримінації іноземних компаній; одержання прибутку (сформована система оподаткування); врегулювання конфліктів (прозоре трудове законодавство, арбітраж, антимонопольні правила). Наявність такого законодавства зумовило збільшення потоків іноземних інвестицій у ці країни.

У країнах, що розвиваються, інвестиційне законодавство менш розроблене та сприятливе, що призвело до створення спеціальних законів, які гарантують захист іноземним інвесторам.

Враховуючи зарубіжний досвід, рівень правового регулювання в інвестиційній сфері України свідчить про необхідність вдосконалення інвестиційного законодавства, так як розгалужена система правових актів не є цілісною та взаємоузгодженою. З метою удосконалення та гармонізації правового регулювання в Україні нами згруповано недоліки такого регулювання та запропонована система заходів, яка на нашу думку, буде сприяти структурним зрушенням в інвестиційній сфері та стимулюватиме залучення іноземних інвестицій в країну (табл. 2).

Система заходів удосконалення регулювання іноземного інвестування в Україні

Недоліки системи правового інвестиційного регулювання	Заходи удосконалення системи правового інвестиційного регулювання
1	2
1. Неспроможність держави повністю врегулювати правові відносини та інтереси сторін інвестиційного процесу шляхом застосування лише внутрішнього законодавства	1. Гармонізація вітчизняного законодавства з нормами міжнародного інвестиційного права. Використання міжнародного арбітражу у випадку виникнення суперечок та заборона на експропріацію без компенсації.
2. Неоднозначність тлумачення деяких положень нормативних документів, що призводить до правових колізій та необхідності вирішення спорів у судовому порядку.	2. Розробка Інвестиційного кодексу України, який передбачатиме створення чітко структурованої та прозорої системи законодавства у сфері інвестування, а також забезпечуватиме контроль за поведінкою інвесторів.
3. Велика кількість законодавчих актів, які прямо чи опосередковано регулюють інвестиційну діяльність та пов'язані з нею зовнішньоекономічну, промислову, торговельну та інші види діяльності.	Застосування спеціального підходу до процесу залучення іноземних інвестицій, який надасть інвестору можливість консультування на певних етапах підготовки та реалізації інвестиційних програм та проектів, узгодження різних моментів процесу підготовки та реалізації інвестиційних проектів, передбачення розходження, дублювання та ризиків виникнення конфліктів.
4. Нестабільність національного законодавства у сфері регулювання інвестиційної діяльності (одні нормативно-правові акти приймаються, інші відміняються).	Залучення іноземних консультантів з метою вивчення досвіду інших країн та відповідного відображення його у кодексі.
5. Відсутність гарантій прав власності іноземних інвесторів	3. Внесення змін до Земельного кодексу України, Законів України «Про землеустрій», «Про Державний земельний кадастр» з метою удосконалення прав власності іноземних інвесторів на земельні ділянки. Застосування цілісного механізму функціонування ринку цінних паперів та підвищення його ролі в формуванні інвестиційних ресурсів з метою забезпечення захисту прав інвесторів. Урегулювання на законодавчому рівні майнових наслідків дострокового припинення інвестиційної угоди й припинення інвестиційної угоди у зв'язку із закінченням її строку дії, а також меж договірного регулювання цих питань.
6. Нестабільне податкове законодавство, валютні обмеження в сфері інвестування.	4. Здійснення контролю за недопущенням подвійного оподаткування, обміном валют, допуском до банківських кредитів. Прискорення запровадження механізму посилення зацікавленості комерційних банків у збільшенні обсягу інвестицій у реальний сектор економіки та запровадження гнучкого порядку встановлення вимог НБУ щодо довгострокового кредитування інноваційних проектів комерційними банками.
7. Значний корупційний тиск в інвестиційній сфері	5. Запровадження Стандарту діяльності виконавчих органів влади України, що дозволить забезпечити регіони необхідним набором інструментів для підвищення інвестиційної привабливості, рівня управління та контролю якості адміністративних послуг.
8. Законодавчо визначена лише формальна норма використання допуску іноземних інвесторів у вітчизняну економіку. Не визначені сектор (сфера) економіки, умови і комплекси інвестиційних обмежень і заборон, які можуть застосовуватися.	6. Встановлення на законодавчому рівні обмеження або особливих умов допуску прямих іноземних інвестицій у певні галузі економіки. Розробка внутрішньогалузевих вимог у стратегічних галузях економіки, що впливають на ведення бізнесу, включаючи такі сфери, як соціально-трудова відносини, залучення іноземних спеціалістів тощо у таких галузях, як металургія, машинобудування, хімічна промисловість, агропромисловий комплекс.

Закінчення таблиці 2

1	2
9. Відсутність контролю за частками залучених інвестицій в розрізі сфер економічної діяльності, законодавчо встановленого переліку стратегічних галузей, безпечних порогів участі в них іноземного капіталу та відповідного механізму здійснення оцінки такої участі на передінвестиційному етапі. Відсутність у законодавстві виключного переліку форм реалізації державно-приватного партнерства (ДПП).	Розширення сфери застосування критерію контролю, розповсюдивши його дію на відносини не лише при регулюванні вкладення іноземного капіталу в українські стратегічні підприємства, але й на відносини, пов'язані зі вкладенням іноземного капіталу в інші підприємства шляхом введення відповідного нормативно-правового регулювання. Законодавчо визначити обмежену кількість сфер та форм реалізації ДПП, що дозволить ефективно використати державні ресурси та спрямувати їх на вирішення актуальних проблем.
10. Негативний досвід та тенденції функціонування ВЕЗ, ТПР і технологічних парків в Україні	7. Удосконалення нормативно-правової бази в сфері регулювання спеціального режиму господарювання. Посилення співробітництва між суб'єктами господарювання у формі кластерів, що стали характерною ознакою сучасної інноваційної економіки України.

Джерело: розроблено авторами самостійно

Висновки. Отже, нормативно-правова база регулювання іноземного інвестування в Україні є дуже складною, багаторівневою і бюрократизованою, що в умовах високого рівня корупції створює ризики для ефективного розвитку інвестиційної діяльності.

Незважаючи на визначеність у базових законах та міжнародних договорах принципів та норм, безпосередньо спрямованих на надійний правовий захист іноземних інвестицій, податкове та митне законодавство України жодним чином не спрямоване на

захист прав інвесторів, що суттєво відрізняє його від законодавства європейських країн, основною метою якого є мінімізація податкового та митного навантаження на інвестора.

В Україні необхідно підвищувати ефективність правового регулювання іноземного інвестування що призведе до зростання добробуту держави, забезпечить сприятливі умови та державні гарантії, які передбачатимуть встановлення відповідних організаційно-правових норм інвестування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Беззуб І. Іноземні інвестиції в українській економіці. Громадська думка про правотворення: інформаційно-аналітичний бюлетень на базі оперативних матеріалів. 2016. № 12 (115). С. 4–9.
2. Господарський кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18. С. 144.
3. Польське Агентство Інформації і Іноземних Інвестицій. URL: <http://www.paiz.gov.pl/index> (дата звернення 30.01.2018).
4. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16 квітня 1991 р. № 959-XI. Відомості Верховної Ради УРСР. 1991. № 29. С. 377.
5. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18 вересня 1991 р. № 1560-XII. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 47. С. 64.
6. Про режим іноземного інвестування : Закон України від 19 березня 1996 р. № 93/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 19. С. 80.
7. Прямі інвестиції (акціонерний капітал) із країн світу в економіці України за 2010-2016 роки. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 30.01.2018).
8. Рибій О. В. Міжнародно-правове регулювання інвестиційної діяльності: теорія та практика: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.11 «Міжнародне право»; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2008. 22 с.
9. Стукало Н. В., Хуторна А. В. Досвід державного регулювання іноземних інвестицій у країнах світу. Економіка сьогодні: актуальні питання та перспективи. 2012. № 1.
10. Україна піднялась на три пункти у рейтингу Doing Business-2017. Економічна правда: електронне наукове фахове видання. 25 жовтня 2016. URL: <http://www.epravda.com.ua/rus/news/2016/10/25/608951> (дата звернення 30.01.2018).

REFERENCES:

1. Bezzub I. (2016) Inozemni investytsii v ukrainskii ekonomitsi. [Foreign investment in the Ukrainian economy]. Hromadska dumka pro pravotvorennia: informatsiino-analitychnyi biuleten na bazi operatyvnykh materialiv, no 12 (115), pp. 4–9
2. Zakon Ukrainy no 436-IV (2003) Hospodarskyi kodeks Ukrainy [The Commercial Code of Ukraine]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, no 18, p. 144.
3. Polske Ahentstvo Informatsii i Inozemnykh Investytsii (2018) [Polish Agency for Information and Foreign Investments]. Available at: <http://www.paiz.gov.pl/index> (accessed 30.01.2018).
4. Zakon Ukrainy no 959-KhI (1991) Pro zovnishnoekonomichnu diialnist [About foreign economic activity]. Vidomosti Verkhovnoi Rady URSR, no 29, p. 377.
5. Zakon Ukrainy no 1560-KhII (1991) Pro investytsiinu diialnist [About investment activity]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, no 47, p. 64.
6. Zakon Ukrainy no 93/96-BP (1996) Pro rezhym inozemnoho investuvannia [About the regime of foreign investment]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, no 19, p. 80.
7. Derzhavna sluzhba statystryky Ukrainy (2017) Priami investytsii (aktsionernyi kapital) iz krain svitu v ekonomitsi Ukrainy za 2010-2016 roky [Direct investments (share capital) from the countries of the world in the Ukrainian economy for 2010-2016]. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (accessed 30.01.2018).
8. Rybii O. V. (2008) Mizhnarodno-pravove rehuliuвання investytsiinoi diialnosti: teoriia ta praktyka [International legal regulation of investment activity: theory and practice] (PhD Thesis), Kyiv: Kyiv. nats. un-t im. Tarasa Shevchenka.
9. Stukalo N. V., Khutorna A. V. (2012) Dosvid derzhavnoho rehuliuвання inozemnykh investytsii u krainakh svitu [Experience of state regulation of foreign investments in the countries of the world]. Ekonomika sohodennia: aktualni pytannia ta perspektyvy, no 1.
10. Ekonomichna pravda: elektronne naukove fakhove vydannia (2016) Ukraina pidnialas na try punkty u reitynhu Doing Business-2017 [Ukraine has risen to three points in the rating Doing Business-2017]. Available at: <http://www.epravda.com.ua/rus/news/2016/10/25/608951> (accessed 30.01.2018).